

Para citar este artículo / To cite this article:

ROSSICH, Albert (2022), «Reconstrucció del cançoner *Curiositat catalana* (final del s. XVII)», *Revista de Cancioneros Impresos y Manuscritos*, 11, pp. 235-263. <https://doi.org/10.14198/rcim.2022.11.06>

RECONSTRUCCIÓ DEL CANÇONER *CURIOSITAT CATALANA* (FINAL DEL S. XVII) RECONSTRUCTION OF THE SONGBOOK *CURIOSITAT* *CATALANA* (END OF THE SEVENTEENTH CENTURY)

Albert Rossich

Institut de Llengua i Cultura Catalanes, Universitat de Girona, Spain
albert.rossich@udg.edu
<https://orcid.org/0000-0002-7463-866X>

Aquest treball s'ha elaborat en el marc del projecte de recerca PID2020-118588GB-I00.

RESUM

Un dels cançoners més importants de poesia catalana del segle XVII era un que portava per títol *Curiositat Catalana*. Malauradament, el llibre va ser mutilat per un posseïdor i només en van quedar els índexs i dues obres de teatre de Francesc Fontanella (i una d'aquestes, incompleta). Malgrat la pèrdua dels textos, el fet que els índexs fessin constar l'autoria de moltes de les composicions preservava l'interés del cançoner com a inventari de poetes del Barroc català i com a testimoni de la vitalitat de la poesia en llengua catalana, cosa especialment útil en tractar-se d'una època tradicionalment mal coneguda. Però després de la primera notícia que tenim d'aquest manuscrit, de 1859, el llibre va desaparèixer i no ha estat retrobat fins fa pocs anys. La troballa permet reconstruir de manera aproximada per primera vegada l'ordre i les característiques del còdex. En aquest treball, a més, examinem la pertinència de les atribucions que fa, que sovint no són exactes.

PARAULES CLAU: literatura catalana; poesia barroca; cançoners manuscrits; codicologia; atribucions

ABSTRACT

One of the most important songbooks of Catalan poetry of the seventeenth century was one entitled *Curiositat Catalana*. Unfortunately, the book was mutilated by an owner and only the indexes and two plays by Francesc Fontanella remained (one of the plays being incomplete). Despite the loss of the texts, the fact that the indexes record the authorship of many of the compositions adds significance to songbook because it serves as an inventory of Catalan Baroque poets and as a witness to the vitality of poetry in the Catalan language, something especially useful as it is a generally less known epoch. But after the first mention we have of this manuscript, 1859, the book disappeared and was not recovered until a few years ago. Finding it allows us to reconstruct for the first time the order and characteristics of the codex. In this article, an examination is also made of the attributions the codex makes, which are often not exact.

KEYWORDS: Catalan literature; baroque poetry; manuscript *cançoners*; codicology; attributions

L'11 de març de 1859 Salvador Mestres llegia a la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona una comunicació sobre un manuscrit fragmentari titulat *Curiositat Catalana*, el qual es trobava a l'arxiu del baró de Segur, Gaietà de Vilallonga i de Marimon. El títol del discurs era «Poesías perdidas de Vallfogona: poetas ignorados», i Mestres aprofitava el fet que d'aquest cançoner incomplet en quedava l'índex de les composicions, amb el nom de l'autor de cadascuna, per donar-lo a conèixer.¹ Notem que això es produïa en un moment en el qual la literatura catalana antiga encara era en gran part desconeguda, i en què Vicent Garcia, el Rector de Vallfogona, era considerat un dels seus representants eximis. El treball va ser publicat en forma d'opuscle l'any 1867, i al volum II de les *Memorias de la Academia de Buenas Letras de Barcelona*, datades l'any següent.²

Mestres es lamentava del caràcter mancat del cançoner, que atribuïa als escrúpols censors d'algun dels seus posseïdors a causa de la immoralitat d'alguns passatges:

Esta fue la causa de la mutilación y casi destrucción de nuestro libro manuscrito. Alguno de sus dueños sucesivos, queriendo espurgarle de los pasages libres que contenía, arrancó de cuajo sus hojas desde la página 37 en la que el enredo del drama *Lo Desengany* se va *enredando* demasiado, y no perdonó a lo restante del libro, de modo que de sus 400 fojas solo quedan las primeras 36. Las 364 rasgadas contenían la conclusion del drama *Lo Desengany* de Fontano y 306 composiciones del Rector de Vallfogona, y de otros 25 poetas catalanes en su gran mayoría completamente desconocidos (1867: 3).

Però el cançoner no es devia mutilar per immoral, ni pornogràfic. De fet, les pàgines eliminades de *Lo Desengany* no tenien res d'obscenes. Ho era, en canvi, un passatge que apareixia a l'últim full conservat, en què Príap presumeix de les seves

1 A l'arxiu de l'Acadèmia se'n conserva l'original manuscrit sota la signatura 5è lligall, núm. 24, f. 203.

2 De fet, l'opuscle de 1867 era una separata, amb numeració independent, del text que va aparèixer més tard dins les *Memorias*.

armes, «de les ignorants temudas, / de las doctas ignoradas»;³ però justament als fulls desapareguts a continuació el text és absolutament moral —i fins moralitzador—. La veritat és que ara com ara no podem saber què va induir algú a mutilar-lo.

Deixant de banda la utilitat de tenir una versió del text sencer de la tragicomèdia d'*Amor, firmesa i porfia*, i de quasi la totalitat de *Lo Desengany*, l'interès més gran del manuscrit ja va ser ressaltat per Mestres, que es va adonar del valor de l'índex inicial que detallava el contingut del cançoner anotant el primer vers de cada poema i l'autor de la composició:

Para todos estos poetas el índice de Carselio [=el compilador] tiene una utilidad colectiva, y es que, habiéndonos conservado su nombre y el primer verso de varias de sus composiciones, podemos saber a qué género de poesía aquellos se dedicaron, y tenemos a la mano un comprobante para fijar el autor de composiciones que se descubran y de otras que se hallan esparcidas en carcomidos legajos sin nombre y sin genealogía, cual raza proscrita, por incuria de sus copiadore. [...] Desde este momento, el simple cotejo de los dos versos primeros dará por resultado una demostración evidente para todas las continuadas en el índice de Carselio (1867: 4-5).

A la disertació, Mestres hi va afegir la transcripció de l'índex del cançoner i la composició inicial «Al lector» del col·lector de les obres del volum, el qual figura indicat abreujadament a l'índex: «Car.», i que hem d'identificar amb l'autor d'altres composicions atribuïdes al mateix «Car.», a «Carse.» o a «Carcer» (Càrcer), nom que deu correspondre al seu cognom real (Carsèlio ha de ser un pseudònim arcàdic, com Garceni ho era de Garcia i Fontano de Fontanella).⁴ No coneixem altres notícies d'aquest autor, que no sembla gaire destre a l'hora de versificar.

3 *ignoradas*: aquesta és una variant interessant. La majoria dels altres testimonis manuscrits diuen «adoradas».

4 En parlar de la personalitat del col·lector de les poesies, Salvador Mestres escriu: «Su compilador [...] se llama a si mismo Carselio (nombre arcádico de Carsi, Carsell o de otro parecido, segun la costumbre

De Salvador Mestres sorprèn la intuïció i originalitat crítica, visible quan parla de Fontanella, o Fontano,⁵ que en aquell moment era un autor generalment preterit:

La *Curiositat Catalana* es también apreciable relativamente a [=en relación con] las obras del inmortal pastor Fontano. Estas existen, o por lo menos existían pocos años atrás en otros manuscritos.⁶ Cotejando las conservadas en la *Curiositat Catalana* con las demás probablemente podríamos formar una colección completa y exacta de sus obras. Y es de esperar que se harán esfuerzos loables para sacar del olvido en que yace al poeta, que, no obstante sus defectos, puede ser calificado de grande. La colección de poesías dirigidas a su Laura durante el sitio de Barcelona de 1652 es una melopea digna, quizás, de colocarse al lado de las que tan sublimemente supieron modular Petrarca con el mismo lenguaje de la poesía y Bellini con el de la música. Aquel genio eminente pagó su tributo a la época [...]; mas a pesar de sus defectos resplandece con los deslumbrantes fulgores de una estrella de primera magnitud (1867: 5-6).

És clar que, alhora, Salvador Mestres no es va saber desfer de les creences de l'època pel que fa a les llegendes forjades a l'entorn de Garcia: la suposada crema de les seves obres, la familiaritat del poeta amb el rei, l'enveja que despertava entre els autors castellans. Per datar el manuscrit, per exemple, es va fixar en un cèlebre poema que no hi apareixia: «La circunstancia notable de faltar en la *Curiositat Catalana* el «Canto de agonía» de Garcia es una confirmación de que se copiaron los restantes antes de su muerte» (1867: 9). En realitat, ara sabem que aquest poema dictat al final

de la época» (1867: 1-2). Mestres suposa que al llibre hi ha sis composicions de Carsèlio i quatre de Càrcer, però és més lògic pensar que sempre es tracta del mateix poeta, de cognom Càrcer i com a sobrenom pastoral *Carsèlio*, de la mateixa manera que al manuscrit, per a un altre autor, hi ha les variants «Fontanella» (dues vegades), «Fontano» (una vegada), «Fonta. » (un cop) i «Font. » (gairebé sempre). En tot cas, la identificació amb Càrcer és molt més versemblant que no pas amb uns inexistents cognoms catalans «Carsi» o «Carsell», com aventurava Mestres.

5 Gràcies a aquest manuscrit, Mestres desfà l'equívoc que havia identificat erròniament Fontano amb un tal Josep Fontaner i Martell, tot i que no identifica el poeta amb Francesc Fontanella, sinó amb el seu germà Josep (1867: 6-9).

6 La informació, sens dubte, prové de Fèlix Torres Amat (1836: 261-262).

de la seva vida no solament no li pertany, sinó que encara no havia estat compost a l'època que es va col·leccionar el cançoner (Eura 2002: 179, 195, 217). Només que hagués consultat l'edició *princeps* de 1703 hauria vist que, aquí, el poema tampoc hi era.

Coneixent l'índex del manuscrit ja n'hi havia prou per adonar-nos que la *Curiositat Catalana* era un cançoner fonamental en la tradició de la poesia barroca catalana pel gran nombre de composicions que aplegava (366), superant o igualant el *Recreo o Jardí del Parnàs* (ms. 229 de la Biblioteca Pública de Mallorca, compilat vers 1631), el *Jardí de ramelleras* (ms. 9 de l'Ateneu Barcelonès, de 1635), el *Recreo y Gardí [sic] del Parnàs* (ms. 116 de la Biblioteca Menéndez y Pelayo, de Santander, de mitjan segle XVII), el *Recreo y Jardí del Parnàs* (ms. 1358 de la Biblioteca de Catalunya, de la segona meitat del segle XVII), el ms. 3-I-10 de la Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona (final del segle XVII-començament del XVIII) o *Lo Parnàs Català* (ms. D.47 de la Boston Public Library, de la mateixa època).⁷

Encara que els títols d'uns quants d'aquests cançoners siguin coincidents, el contingut i l'ordre de les composicions varia força. De fet, és segur que la *Curiositat Catalana* va tenir en compte algun cançoner de la sèrie del *Recreo* (ho prova el fet que inclogui un dels poemes de Mirambell que precedien aquest recull, el 294), i el ms. 154 de Casa de Cultura Lambert Mata de Ripoll mostra haver aprofitat també poesies que només apareixen a la *Curiositat Catalana*. No ens ha d'estranyar, doncs, que altres manuscrits posteriors adoptin o combinin aquests títols, com el *Recreo y Jardí del Parnàs* (ms. 1183 de la Biblioteca de Catalunya, de 1803) o la *Curiositat Cathalana o Recreo y Jardí del Parnàs* (ms. 80 de la Biblioteca de Catalunya, també de començament del segle XIX).

⁷ Deixo de consignar els cançoners que transmeten bàsicament obres d'un sol autor, com passa amb els que transcriuen només o prioritàriament obres de Vicent Garcia, de Francesc Fontanella o de Josep Blanch.

EL CANÇONER, RETROBAT

Després de la publicació del treball de Mestres, però, no hi havia —o no teníem— cap més notícia d'aquest manuscrit mutilat. A la meua tesi doctoral sobre l'obra de Vicent Garcia reconeixia que no l'havia pogut localitzar (1984: 105). Les recerques en aquest sentit, al final de la dècada dels 80, a l'últim destí conegut, la biblioteca dels descendents del baró de Segur —la família Vilallonga, barons de Maldà—, van ser infructuoses. De fet, els noms d'alguns poetes que surten al cançoner podien estar relacionats amb els antics posseïdors del còdex. L'esposa del baró de Segur es deia Dolors de Càrcer, i ja hem vist que el col·lector del cançoner es deia Càrcer, també. Això podria explicar la continuïtat de la possessió del manuscrit dins una mateixa família. D'altra banda, la baronia de Segur va passar, el 1707, de la família dels Calders a la dels Copons, que la van mantenir fins a l'any 1791 (*GEC*: XIII, 434), i precisament hi ha un poeta que es diu Copons amb cinc poesies dins el cançoner, cap de les quals no s'ha conservat en cap més manuscrit. El fet que aquests poemes no s'hagin copiat o conservat enlloc més fa pensar en una relació directa entre Càrcer i el poeta Copons, el qual podia haver heretat o adquirit el manuscrit. Per qualssevol de les dues vies, a partir dels Càrcer o dels Copons, la propietat del llibre quedaria explicada.

Però el cas és el que manuscrit no es trobava a la biblioteca dels barons de Maldà, dipositada al casal de Can Cortada, a Esplugues de Llobregat. Ara, sortosament, podem anunciar que el cançoner ha estat trobat a la Biblioteca-Museu Balaguer de Vilanova i la Geltrú, on se li ha donat la signatura de ms. 1139. És possible que el baró de Segur cedís el manuscrit a Víctor Balaguer perquè l'estudiés i que d'aquesta manera el còdex es mantingués en mans de Balaguer fins a la seva mort. Aquí el designaré amb la sigla *VG*, inicials de la vila.

L'ençapçalament de *VG* diu *Libre compost per dife|rents auctors catal|ans en vers y en pro|sa Al lector*, però el títol del llibre, com es fa constar a l'inici del poema liminar, és *Curiositat Catalana*: «Aquest llibre se intitula / *Curiositat Catalana* [...]» (f. 1). La lletra és del final del segle XVII o de començament del segle XVIII, i la mida dels 52

folis de què consta, 310 x 215 mm. Però el fet que s'hi afegissin, amb posterioritat a la còpia inicial (vegeu *infra*), algunes poesies de Vicent Garcia que sens dubte provenien de l'edició *princeps* de 1703 fa pensar que l'origen de la compilació és més de finals del segle XVII que no pas de principis del següent. Reforça aquesta creença el fet que no inclogui composicions d'autors que s'hagin donat a conèixer en el segle XVIII (en aquest sentit, l'absència d'Agustí Eura és significativa), i en canvi ja inclou pràcticament totes les obres de Fontanella (mort el 1681), autor que és anunciat en el poema que fa de pròleg. El manuscrit és relligat d'època en pergamí flexible.

El volum comença amb un índex de les composicions del llibre, foliat modernament amb llapis (ff. 1 a 16; el f. 12 és en blanc), i continua amb les composicions poètiques, moment en què comença la foliació de l'època amb tinta (ff. 1-36). El f. 27 és en blanc, però el text segueix normalment al f. següent. Quan era sencer, el manuscrit comptava almenys amb 193 folis. El fragment conservat està escrit amb una lletra clara i més aviat petita, a dues columnes, d'una sola mà, amb algunes intervencions d'una mà posterior. Al recto de la coberta posterior hi ha escrits uns versos esparsos, poc llegibles: «A tu monja desdichada / de que sirva el oler / si no aprovecha el tener / junto al culo cuchillada»; «pux de Man^{ca} [?] no m tens / y jo en eñor de tal desdicha»; «Amor temor»; «Veritat que antes de veure t / de burlas [...]». Amb una lletra posterior, algú va escriure els pseudònims i el nom dels primers editors de l'obra de Garcia (1703): «D. Juan de Gualbes - Rector de Bellesguart / D. fr. Manuel Vega monjo de Ripoll - R. de Pitalluga / D. Joaquim Vives - R. dels Banys».

Després hi ha un pròleg en vers (és el poema «Al lector», publicat per Salvador Mestres (1867: 26-28 [1868: 410-412]) i el còdex segueix amb les obres dramàtiques de Fontanella: la *Tragicomedia pastoral: Amor, Firmesa y Porfia* i *Lo Desengany*. Com he explicat abans, a partir del f. 36 algú en va arrancar els fulls que seguien; ens n'ha restat, doncs, finalment, l'índex, el poema de Carsèlio, la primera obra de teatre de Fontanella i un llarg fragment de *Lo Desengany*. Per sort, l'índex ens informa dels primers versos de totes les composicions que contenia el volum, amb la indicació de

la forma mètrica i de l'autor que els corresponia. Ara bé: l'anàlisi de les atribucions que surten a VG demostra que el col·lector no va encertar sempre l'autoria real dels poemes. Per exemple, atribueix a Massanés el poema que comença «Lo que he perdut he guanyat» (núm. 293), que no és sinó un fragment de la *Comèdia de santa Bàrbara*, de la qual ningú no ha posat mai en dubte que l'autor és Garcia, i consigna com a anònim el poema que principia «És mon amo una persona» (311), un altre fragment de la mateixa comèdia; o bé atribueix a Garcia, mort el 1623, els poemes «Los governs tornen caducs» (87) i «Per a rebre la persona» (279), que parlen d'uns fets esdevinguts respectivament en 1628 i 1626, i que potser són obra de Jeroni Pujades (Casas 1976, IV: 151 i 46), o «“Trenta mília poc és”, diu Vilafranca» (218), que es basa en uns fets històrics de 1637. El col·lector no fa sinó seguir les atribucions tradicionals, alterades per la distància temporal en relació amb l'època en què va escriure Garcia. Així, tan evident com el fet que no podem prescindir per això de les atribucions que surten a VG per a cada poema, ho és també el fet que no els podem atorgar un valor provatori absolut.

Fa anys m'exclamava que era una llàstima que a la transcripció de Mestres —l'única font de què disposàvem sobre el cançoner— no hi figurés el número del foli on es trobava cada composició, «ja que així sabríem exactament l'ordre que tenien les composicions al manuscrit» (Rossich 1984: 109; Mestres parlava, erròniament, de pàgines). També em lamentava de les deficiències de la transcripció:

Hi ha casos ben clars d'error (per exemple, Mestres transcriu «Donanli lo govern del vostre escolá» on sens dubte deia «Donauli lo govern de vostre [o vostra] escola»), però és que ell mateix cau en una contradicció, que ha tingut conseqüències en estudis posteriors, quan, inventariant les composicions de cada poeta, diu que n'hi ha deu «de Terré» (1867: 4). Doncs bé: el nom de «Terré» no apareix en cap moment en l'índex; en canvi, hi apareix deu vegades el nom de «Ferre», que al seu torn no figura com a poeta dins l'inventari esmentat. Tampoc no surt el nom de «Terré» en cap més lloc del discurs de Salvador Mestres, sinó el de «Ferré» («sabemos, que Ferré se distinguió en el género satírico», diu, a la p. 5, explicant el contingut

del poema [liminar de Carsèlio]). Hi ha aquí una confusió evident entre la *T* i la *F* majúscules, en aquella època gràficament molt semblants, i no pot haver-hi dubte que el nom real del poeta és justament el que només s'esmenta una vegada, «Terré» (Rossich 1984: 109-110).

Ara, a la vista del manuscrit retrobat, podem detectar més errors, com l'oblit de consignar les atribucions dels poemes que comencen amb *R*, i que apareixen generalment amb el nom de l'autor al manuscrit, i força errors de transcripció (per exemple, «Ax, lo meu amich Vidal», que havia de ser «Ay, lo meu amich Vidal», núm. 322). Però sobretot podem fer una cosa que Salvador Mestres no va fer, i és reconstruir l'ordre que tenien les composicions del cançoner i detectar les interpolacions, i no solament veure quins poemes hem perdut definitivament i quins es conserven copiats en altres manuscrits.

He numerat les peces per ordre d'aparició, en negreta. Això sí, la reconstrucció té algunes limitacions: no podem saber si algunes de les composicions, eventualment, eren fragmentàries (o si contenien algun vers de més), ni quin ordre tenien en el cas que fossin més d'un els poemes que figuren en una mateixa pàgina.⁸ Els fulls conservats permeten veure que el compilador no era gaire fi apuntant el número dels folis (de fet, sembla que unifica el verso del foli amb el recto del següent: així, tant el el f. 1^v com el 2 comparteixen el número 2, etc.). En els fragments conservats, ho he pogut corregir; en els altres, no, és clar. En tot cas, el resultat d'ordenar les composicions es reproduïx a continuació. Per facilitar les cerques externes, els títols o primers versos apareixen modernitzats ortogràficament i sota la forma del text establert a les edicions crítiques de Fontanella i de Garcia [en curs] (vegeu www.nise.cat).⁹ Darrere

8 A vegades, el coneixement dels poemes ens ajuda a situar-los: per exemple, és evident que al f. 48 «Francino adora a Amaranta» ha de precedir el *Certamen poètic a sant Tomàs*, ja que aquesta composició és molt extensa i només això pot explicar que als ff. següents (49-54) no hi trobem cap més poema.

9 Així, transcriu *Terinda* on VG porta «Teresa» (núms. 11 i 24); *Reverència't ja l'Aurora* on VG transcriu «Reverencia at fa lo Sol» (23); *Volà* en comptes de «Volava» (25), *Tes prendes* per «Las prendas» (32); *Francino adora a Amaranta* on diu «Francisco adora a Amaranta» (33), etc.

de cada poema faig constar, entre parèntesis, el nom de l'autor segons VG, i si s'escau, entre claudàtors i en cursiva, l'atribució correcta a la llum dels coneixements actuals.¹⁰ Finalment, consigno amb una inicial la forma mètrica que dona el manuscrit (i la poso entre claudàtors i en cursiva quan no hi consta, o és imprecisa o inexacta), d'acord amb aquestes sigles:

C (cançó), Cr (cançó reial), D (dècimes), E («endeixes»), Eg (ègloga), Ep (epigrama), Epi (epitafi), L (lires), Ll (lletra), O (octaves), P (composició amb polimetria), Pr (prosímètres), Q4 (quartets o *redondillas*), Q5 (quintilles), R (romanç), Ri (rimes), S (sonet), Sa (sàtira).

[Curiositat Catalana]

f. 1 1. Aquest llibre s'intitula (Càrcer) D

[I]

f. 2¹¹ 2. *Loa per la comèdia d'Amor, firmesa i porfia* [Fontanella] [P]

f. 3¹² 3. *Tragicomèdia d'Amor, firmesa i porfia* (Fontanella) [P]

f. 22 4. *Entremès que es féu a la sobredita comèdia*¹³ [P]

f. 24¹⁴ 5. *Ball de la pintura* [Amor, firmesa i porfia] (Fontanella) [P]

f. 25 6. *Lo Desengany* (Fontanella) [P]

[A partir d'aquí, el text de les composicions no es conserva]

10 Em baso en la base de dades de www.nise.cat, els treballs de Miralles 2014 i Valsalobre 2019, i les recerques en curs dins el projecte ministerial d'edició crítica de l'obra completa de Francesc Vicent Garcia PID2020-118588GB-100.

11 En realitat, f. 1^v.

12 En realitat, f. 3^v.

13 Aquesta entrada no va ser copiada a l'índex. La reintroduïm per coherència amb les altres parts de l'obra.

14 En realitat, f. 23^v.

- f. 39 **7.** Floris bella, gentil perla adorada (Fontanella) O
8. Ja que lo rigor fatal (Fontanella) R
9. Ja que no saps los rigors (Fontanella) R
10. Ja cessaran los rigors (Fontanella) R
11. Tant, Terinda, heu castigat (Fontanella) Q5
- f. 40 **12.** En felicitat tan nova (Fontanella) R
- f. 41 **13.** Aquell pastor desdixat (Fontanella) R
- f. 42 **14.** Del vall del profundo olvit (Fontanella) R
15. Qué importa, pastora hermosa (Fontanella) R
16. Divina bellesa (Fontanella) E
17. Tan enorme és mon dolor (Fontanella) R
- f. 43 **18.** Líquido ja instrument, canora (Fontanella) L
19. Si del rigor lo poder (Fontanella) R
20. Fulminen mos ulls incendis (Fontanella) R
21. Adéu, ingrata pastora (Fontanella) R
- f. 44 **22.** Terinda bella, singular i hermosa (Fontanella) L
23. Reverència't ja l'Aurora (Fontanella) R
24. És hora ja que l'amor (Fontanella) R
25. Volà una àguila altanera (Fontanella) R
- f. 45 **26.** En lo bullici inquiet (Fontanella) R
27. Ja m'aguarda altra ribera (Fontanella) R
28. Quan del furibundo Marte (Fontanella) R
- f. 46 **29.** Coronats de llarga boga (Fontanella) R
- f. 47 **30.** Dolç esperit de la selva (Fontanella) LI [R]
31. Tes prendes, Elisa mia (Fontanella) LI [R]
32. Aquest fang que Lutècia denomina (Fontanella) S
- f. 48 **33.** Francino adora a Amaranta (Fontanella) [*Falsa atribució; és anònim*] LI [R]
34. *Certamen poètic a sant Tomàs* (Fontanella) [P]
- f. 55 **35.** Coronades d'esperances (Fontanella) R
- f. 57 **36.** En quant, oh musa mia (Fontanella) [*Atribució dubtosa*] Eg
- f. 58 **37.** En estes dos flors, senyora (Fontanella) D
- f. 59 **38.** *Cartes en prosa i vers* (Fontanella) [Pr]
- f. 64 **39.** En la més nova ventura (Fontanella) R
40. Favor, soberanes muses (Fontanella) R

- f. 65 41. Les últimes seran llàgrimes mies (Fontanella) S
42. Traducció de l'Ègloga nona d'Ovidi (Fontanella) [Q4]
- f. 66 43. La botella s'és morta (Fontanella) LI [C]
44. On lo cristal·lí Neptuno (Fontanella) R
- f. 67 45. *Fúnebres obsèques* (Fontanella) S
46. *Llàgrimes de Fontano en la mort de Nise* (Fontanella)¹⁵ S
47. Lo primer d'ells és romà (Fontanella) D
- f. 69 48. Entre funestes ruïnes (Fontanella) LI [P]
49. Pastorets d'esta comarca (Fontanella) LI [R]
50. Hola, pastors de Betlem (Fontanella) LI [P]
51. Què has, què has vist, oh pastor (Fontanella) LI [P]
52. La verge pura (Fontanella) LI [C]

[II]

- f. 70 53. Ara baixes la vista envers la immunda (Garcia) S
54. Oh, tu, que de Cervera a Barcelona (Massanés) [Garcia?] S
55. Reixa cruel, que la claror divina (Garcia) S
56. Tota apressada, la senyora Aurora (Garcia) S
57. Ab una pinta de marfil pulia (Garcia) S
58. Un mirador de monges se mirava (Garcia) S
59. Donau-li lo govern de vostra escola (Garcia) S
60. Sentiu gran pena (Fontanella) LI [C]
- f. 71 61. Ai, ai! Mal hajau vós, dama d'escac (Garcia) S
62. En lo rigor de certa matinada (Garcia) S
63. Per aigua anava lo meu bé un cert dia (Garcia) S
64. Per a curar de rael, senyora mia (Garcia) S
65. ¡Ai, cap de déus en vós, nimfa d'aigüera (Garcia) S
66. Desitjós una nit de calar brotxa (Garcia) [Falsa atribució; és anònim] S
67. Deixe's d'això, senyora Isabeleta (Garcia) S

15 És possible que es tracti d'una falsa atribució, i que el títol al·ludeixi al sonet que Francesc Granollachs va dedicar a Fontanella amb motiu de la mort de la Nise («Càndida, cristal·lina corrent pura»), però no podem descartar que faci referència a algun dels sonets de Fontanella amb aquesta intenció.

68. Musa, què pretens de mi (Cordelles) D
f. 72 69. Ja, de la casa encantada (Garcia) D
f. 76 70. Bé diuen, senyora mia (Garcia) D
f. 77 71. De veure-us tan celebrada (Garcia) D
72. Molt estim, senyora mia (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] D
f. 78 73. A la sombra de l'honor (Garcia) D
74. Ferrer, ab tals aparells (Garcia) D
f. 79 75. La major glòria he alcançat (Garcia) D
76. Diuen que es cria un ardor (Garcia) D
f. 80 77. Si no és que vols ser pastora (Garcia) D
f. 83 78. Ja, de la llengua de l'aigua (Garcia) R
f. 85 79. Diverteix-te i folga't bé (Garcia) D
80. De mos llavis als divins (Garcia) D
f. 86 81. Ja del món la fe és fugida (Garcia) D
f. 87 82. Que no us vulla més que a mi (Garcia) D
83. Deixar-me d' enamorar (Garcia) D
f. 88 84. Queixen-se d'Icard en va (Garcia) D
85. No serà persona cuerda (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] D
86. Mirava's na Caterina (Garcia) D
f. 89 87. Los governs tornen caducs (Garcia) [*Falsa atribució; és de Jeroni Pujades?*] D
88. Com ha temps que ab vós no vaig (Garcia) D
89. Un poeta mendicant (Peixó) D
f. 90 90. Volgué definir lo que és (Garcia) D
91. Ací jau un Amadís (Garcia) D
92. Amor, Francisca, que sol (Garcia) D
93. Si sou Coloma, senyora (Garcia) R [*però Q4*]
94. *Hic jacet* lo qui cregué (Garcia [*corregit sobre Fontanella*]) D
f. 91 95. Ai, cap de greus en la gent (Garcia) R
96. Vestit de tan gran donaire (Massanés) R
f. 92 97. A vós, lo pastor Amintes (Garcia) R
f. 93 98. Dos mil voltes m'ha tirat (Garcia) Q4
99. A vós ho dic, bella Filis (Garcia) R
f. 94 100. Gil, pastor enamorat (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 95 101. La senyora Primavera (Garcia) R

- f. 96 **102.** Reverend i amat rector (Ocari a Garcia) (Ocari) Q5
103. Reverend rector, i amat (Garcia) Q5
- f. 97 **104.** Prop lo jorn que l'Innocent (Garcia) R
- f. 98 **105.** Vés a cullir espinacs (Garcia) C
106. Què se'm dóna a mi que el Sol (Garcia) R
107. «Don Andreu feliçment goza (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
- f. 99 **108.** Tots en comú ens alegram (Garcia) C [*però Q4*]
109. Oh, malhagen les mudances (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
110. Cantem un poc del que s'usa (Garcia) C
- f. 100 **111.** Entre peus subjecta em porta (Garcia) Q4
112. Algun segador planeta (Garcia) R
113. Déu la guard, senyora mia (Garcia) R
114. Bé us valdria més, Garceni (Rector de Vallbona) R
- f. 101 **115.** No són testimonis frívols (Garcia) Q4
116. Una lletja segonada (Garcia) Q4
117. Està'm atent, si és possible (Garcia) R
- f. 102 **118.** Un cervo Cèsar tenia (Garcia) Q4
119. Dos dies ha que sabí (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
- f. 103 **120.** Com a vostre esclau humil (Garcia) Q4
121. En la nit de mos pesars (Garcia) Q4
122. Si de Bàrbara divina (Garcia) Ep [Q4]
123. Francesc en lo món visqué (Garcia) Ep [Q4]
124. Les mans que m'atormentaren (Garcia) Ep [Q4]
125. Deixa per ara les olles (Garcia) R
- f. 104 **126.** No plores, Belisa amada (Garcia) Q5
127. No, senyora Madalena (Garcia) R
- f. 105 **128.** La condició de l'avar (Garcia) Q4
129. A la fe, senyora mia (Garcia) R
130. Bella com un serafí (Garcia) C
131. De la caritat vinguí (Garcia) D
- f. 106 **132.** Un canyelló li donava (Garcia) [*Falsa atribució; és de Massanés*] Q4
133. Capellà de Vallfogona (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
- f. 107 **134.** A son nom venç ab excés (Garcia) Ep [Q4]
135. Ja Amor contra mi es provoca (Garcia) Q4

136. A la mar me'n vull anar (Garcia) Q4
137. Mossén Perera cridava (Garcia) C
138. Per una, no sé qui s'és (Garcia) Q4
139. Per més que em talle los passos (Garcia) [*Atribució dubtosa*] Ep [Q4]
140. Aquell senyor resplendent (Garcia) R
f. 108 141. Ah, senyor lluminós, a on anau (Garcia) S
f. 109 142. Lo pare de les desgràcies (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 110 143. Marit impertinent, què preteneu (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
144. Tingué Agenor, rei fenício (Garcia) R
f. 111 145. Jo no sé, Amor, en què havem de parar (Garcia) S
146. En lo temps que el rei Perico (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
147. Una nimfa de Segarra (Garcia) R
f. 114 148. Montjuïc, cap d'orivell (Garcia) R
f. 115 149. Ab ser pacífic Ginès (Garcia) Ep [Q4]
150. De tots los pans que ha posats (Garcia) Q4
151. Parlem-nos quatre paraules (Garcia) R
152. No em faces figures, jaia (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] Q5
153. Tecla que sones ab manxa (Garcia) D
f. 116 154. Sobre la baieta trista (Garcia) R
f. 117 155. Ausent de per qui em moria (Garcia) C
156. Diuen que és mort l'Interès (Garcia) C
157. Posat entre les ruïnes (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 118 158. És aquest insigne vas¹⁶ (Garcia) [*Falsa atribució; és de Massanés*] Epi [Q5]
159. En un bosc de Guadarrama (Garcia) [*Atribució dubtosa; és de Massanés?*] R
f. 119 160. A vós, la lletraferida (Garcia) R
161. Per cert, madò Cucafera (Garcia) R
162. Si una vida de pesar (Garcia) Q5
f. 120 163. Ací jau un escolà (Garcia) D
164. Ací jauen sepultats (Garcia) Q4
165. No voleu oir mes penes (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 121 166. Cruel Joana, glòria de les mosses (Garcia) [*Falsa atribució; és de Massanés*] S

16 Aquest vers es repeteix, ratllat, al final de la pàgina. La lletra és d'una altra mà. És evident que es va introduir al final pensant que havia estat omès, i que va ser ratllat en descobrir-se la repetició.

167. Renunciant les arades i les relles (Garcia) S
168. Maleta de convent, gruta d'hostal (Garcia) S
169. Amor, que de mon bé ja no s'empatxa (Garcia) S
170. No més comparacions! Vaja tot fora (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
171. Si fósseu majordona de soldada (Garcia) S
172. En hora bona sies tota mia (Garcia) S
173. En lo cor de la iglésia de Vallbona (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
174. De les exhalacions que l'aire cria (Garcia) S
f. 122 175. Mala Pasqua us dó Déu, monja corcada (Garcia) S
176. Sobre el clavell de la fragant boqueta (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
177. Si en eixa perxa, hermosa sabatera (Garcia) S
178. En poder de mossén Tutturutut (Garcia) S
179. Entre sos braços dolçament tenia (Garcia) S
180. Gaste, qui de les flors de poesia¹⁷ (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
181. Mir lo que fa, que el posa massa baix (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
182. Agraciada senyora del cos prim (Garcia) S
183. Oh, vós, discret notari afadrinat (Garcia) S
184. Quan baixes de Montseny, valerós Roca (Garcia) S
185. ¡Pel cap de greus, minyona, que et vull bé (Garcia) S
f. 123 186. Obert ja lo vaixell, sens arbre, antena (Garcia) [*Falsa atribució. És traducció d'un poema de Martín de Bolea*] S
187. Los raigs de l'Orient desembeinava (Garcia) S
188. Més espinosa sou que les castanyes (Garcia) S
189. Quan los ulls d'esmeralda, Gràcia mia (Garcia) S
190. No em tir ni em pag ab tu, vana quimera (Garcia) S
191. «D'eixos cabells tan pentinats debades (Garcia) S
192. Poc més de la primera passaria (Garcia) [*Atribució dubtosa*] S
193. Per eixos ulls te jur, gentil Madrona (Garcia) S
194. Reneg, com Déu és Déu, d'un petit pler (Garcia) S
195. De l'Arca on s'embarcà Naturalesa (Garcia) S
196. De ma estela fatal la heretge cara (Garcia) S
f. 124 197. No tant son curs Apol·lo apressurava (Garcia) [*Falsa atribució; és de Massanés*] S

17 Aquest ítem va ser copiat dos cops.

198. Sou, oh Nise, la suma de bellesa (Garcia) S
199. Si los raigs ab què a penes me tocàreu (Garcia) S
200. Petita és, jo ho confés, la tacanyona (Garcia) S
201. Plantant llorers junt a les cristal·lines (Garcia) S
202. Ja per a dar un tomb mon seny estava (Garcia) S
203. Ix la pròdiga llum que ab sutil ralla (Garcia) S
204. Si voleu ser discret, parlau a pler (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
205. En les faldes del somni descansava (Garcia) S
206. D'unes hores romanes, sor Maria (Garcia) S
207. Ai, cap de tal en mi! No só mussol (Garcia) S
208. Estic per a posar-me dins d'un foc (Garcia) S
f. 125 209. Flaca parcialitat de ma ventura (Garcia) S
210. Tirsis, així de l'un a l'altre Pol¹⁸ (Garcia) [*Atribució dubtosa*] S
211. Ab lo llarg temps, lo tigre més feroç (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
212. Sempre ha tingut lo món per cosa estranya (Garcia) S
213. Que puga tant la força de la usança (Garcia) S
214. Brama, ocupada de rabioses penes (Garcia) S
215. Eixos desmais que ab desigual cruesa (Garcia) S
216. Entrant un cert capó, que no devia (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
f. 126 217. Quan Cervera les festes de Maria (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
218. «Trenta mília poc és!», diu Vilafranca (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
219. Amo a una pedra, que, segons és dura (Garcia) S
220. ¡Pel llum de Judes, xica, que el forat (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
221. Estafeta de muses renegades (Garcia) S
222. Una amorosa junta, un desposori (Garcia) S
223. Per sa pròpia senyora, un majordom (Garcia) S
224. Si dec als oficials, si a ningú pag (Garcia) S
225. Amor, Amor, què vols fer del buirac? (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
226. Oh, tu, insigne poeta català (Garcia) S
f. 127 227. Sarna i polls cria lo cabell dorat (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
228. Per lo golfo d'est món corrent fortuna (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
229. Los rius de Babilònia augmentam (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S

18 Vegeu el núm. 371.

230. ¡Desvia l'arc un poc, cego punter (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
231. Sola una mija dent que li restava (Garcia) S
232. Una xica s'estava aquestos dies (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
233. «Aguardau-vos un poc! tanta prestesa (Garcia) S
234. Si a la gran dignitat d'eixa presència (Garcia) O
- f. 128 235. No lluny de l'àlveo natiu (Garcia) Q5
- f. 129 236. Puix a mes mans grosseres (Garcia) Cr
237. Ara que he deixat lo plectre (Garcia) R
- f. 132 238. Callada nit que mires (Garcia) L
239. Tot só ja teu, bellíssima homicida (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] C
240. Veguer il·lustre, cuia dreta esgrima (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*]¹⁹ O
241. És de nostre rector pàtria València (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] S
- f. 133 242. Quan del nostre elet rector (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] Q5
243. Pintar mon pinzell recela (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] D
244. En la apacible ribera (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] R
- f. 134 245. D'elecció tan alegre (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] L
246. Ja, auditori principal (Garcia) [*Falsa atribució; és d'Andreu Rey d'Artieda?*] Q4
- f. 135 247. La nit estava en silenci (Garcia) R
248. Ulls teniu de rat penat (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] Q5
249. Estant brivant una certa vesprada (Garcia) [*Atribució dubtosa*] O
250. Ja temps seria, Amor, que en ta audiència (Garcia) C
- f. 136 251. La monarquia regint (Garcia) Q4
252. En aquest sepulcre estret (Garcia) Epi [Q4]
253. De Vallfogona parteix (Garcia) Q4
254. Fabi, ab un ull tancat (Garcia) R
255. Ja per a plorar pesars (Garcia) Q4
256. Vui de la Naturalesa (Garcia) Q4
257. Ab tan enganyosos llaços (Garcia) Q4
258. Recolliu eixos robins (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] Q4

19 Sobre els problemes d'atribució d'aquesta composició i les següents (núms. 240 a 246), vegeu Rossich 2019: 24-32.

259. Si no fos per aquest bony (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] Q4
f. 137 260. Mostra eixa cara de Pasqua (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
261. Estava's gloriant l'Amor (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 138 262. Tercianes teniu, i set (Garcia) Q5
263. Só jo, per ditxa, aquell tal (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] D
264. Ab tes gràcies infinites (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] Q4
265. Puix del cel de vostra gràcia (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
f. 139 266. Lo solatge de les mosses (Garcia) R
f. 140 267. No sé jo Amor què més vol (Garcia) Q4
268. Xica, si tu vols venir²⁰ (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] R
269. Si pot jaure un cos rodó (Garcia) D
270. Amor, que ríurer solia (Garcia) D

[III]

- f. 141 271. A pler, a pler, no façau rumor (Jofreu) C
272. D'aquell, d'aquell all tendre (Jofreu)C
273. D'una molt renyida guerra (Jofreu) D
274. Ja que fineses olvides (Domènech) R
f. 142 275. Verda és la mansa anyella (Massanés) [*Garcia*] D
276. Jo, escriurer (gentil donaire (Pardina) R
f. 144 277. Senyora, no sé ab què forma (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] D
278. Don Gamis, vestit de borres [*Gualbes*] D
279 Per a rèbrer la persona (Garcia) [*Falsa atribució; és de Jeroni Pujades?*] D
280. Que t'estime per riquesa [*Anònim*] D
281. Té aquest pompós monument (Massanés) D
282. Una cara, un cel, dos sols (Terré) D
283. Aldeana Masnovell (Queralt) Q5
284. Ara ojats [*Anònim*] Ri [*Rima de Jaume Roig?*]
f. 145 285. Que és possible que ha pogut (Terré) D
286. Dos Martins i un Montaner [*Anònim*] D

20 Aquest ítem va ser copiat dos cops.

287. Quan apar que, ja cansat (Terré) R
288. Ulls i cabells de gaieta (Terré) D
f. 146 289. Imperava el món a soles [Anònim] R
290. Home que no saps tirar (Terré) Q5
f. 147 291. Un casament vergonyant (Terré) R
292. Vists los atxaques i mals (Terré) Sa [Q4] [Garcia?]
293. Lo que he perdut he guanyat (Massanés)²¹ [Falsa atribució; és de Garcia] D
f. 148 294. Aquell famós jurista (Terré) Sa [Apariats d'art mixta]
295 Tant venir, tant enviar (Una senyora) [Falsa atribució; és de Gualbes] D
f. 149 296. Volent de festes tractar (Terré) D
297. Il·lustríssim sagristà (Terré) R
f. 151 298. No crec que Zeusis pogués (Mirambell) D
299. Senyala esta pedra dura (Massanés) D
300. Aquí los cucs alimenta [Anònim] Epi [D?]
301. Cruel entra lo desembre (Nogués) [Falsa atribució; és de Fontanella] C
302. Gran emperador Saurènio (Fontanella) R
303. Ingeni soberà, traça divina (Massanés) S
f. 152 304. Als de la crítica turba [Mirambell] R
f. 153 305. Bé és persona ignorant [Anònim] R
306. De què serveix, mare mia [Anònim] R
f. 154 307. Una bella Margarida [Anònim] R
f. 155 308. La claror que t'ha dat Déu [Anònim] Q4
309. La passió més violenta (Garcia) [Falsa atribució; és anònim] D
f. 156 310. Ab dos mots vos penso dir [Anònim] D
311. És mon amo una persona [Garcia] Q4
312. Perdonau, nimfes hermoses [Anònim] R
f. 157 313. De vostra mà viu guarnit (Garcia) [Falsa atribució; és anònim] D
314. Nina que de verd vestida [Anònim] D
315. No entraré més en ta casa [Anònim] R
316. Un cert fadrí sabater [Anònim] R
f. 158 317. Aconsolau-vos, Annetta (Cervera) D
318. D'esta vida una casada [Anònim] D

21 Massanés, corregit sobre un nom llarg il·legible.

319. Jardí carregat de pompa [Anònim] C [R]
320. Puix lo món s'acaba [Anònim] E
321. Si com lo Sol en lo mar [Anònim] Q4
f. 161 322. Ai, lo meu amic Vidal (Càrcer) R
f. 162 323. Oh, noblesa catalana (Càrcer) D
324. Amic Carsèlio, Delfic se queixà (Minguella) O
325. Per servir-te, mon amic, he procurat (Càrcer) O
326. Cantava que cantava, la xicoteta (Minguella) S
327. Aquí van a visitar-vos (Càrcer) D
328. Les glosses rebudes he (Minguella) D
329. De vui a catorze dies (Càrcer) D
f. 163 330. Mònica, la del mirar (Garcia) D
331. Cert, una cosa (Càrcer)²² Ri [Rima de Jaume Roig]
332. Ja és arribada l'hora (Càrcer) R
f. 164 333. Ja vencedor himeneo (Gamis) R
f. 166 334. Admirat ab justa causa [Anònim] R
f. 167 335. Escriurer jo, una baboia [Gualbes] R
f. 169 336. Ta carta, Bransí, rebí (Montergull) R
f. 174 337. Contemplant mos mals agüeros (Solà) R
f. 176 338. Han-me dit que fra Soleta (Montergull) R
f. 177 339. Anant-me'n a la comèdia (Copons) R
f. 178 340. Una viuda empollastrida (Copons) R
f. 179 341. Déu vos guard, insigne vena [Anònim] D
342. Una cosa m'han contat (Càrcer) C
f. 180 343. Digau-me, Pere: Qui és un cert mussol (Cervera) S
344. La tarifa s'és morta (Càrcer) C
f. 181 345. Al punt de les tres hores cavalcam (Garcia) S
346. Aquells vestits de vermell [Anònim] R
f. [??] 347. Moltes queixes tinc de vós²³ (Garcia) Q4
f. 182 348. «*Monseñor Ilustrísimo ha mandado* (Garcia) S

22 Aquest poema apareix copiat al ms. 1183 de la Biblioteca de Catalunya atribuït a F. Mingueni (=Minguella).

23 Aquesta composició, una quarteta, no duu número de foli. Per la posició que ocupa a l'índex, havia d'anar entre els ff. 123 i 182.

349. A l'ús del mal pagador [*Anònim*] Sa
350. En Pau s'és vestit de múrria [*Anònim*] R
351. Musa, qui t'ha fet covarda (Copons) R
f. 184 352. Què has dat a entèndrer, badulac (Garcia) [*Falsa atribució; és anònim*] S
353. Estau atents al que us dic (Valls) D
354. Ja no crec ab los refranys [*Anònim*] D
355. Lo poeta de l'antany [*Anònim*] D
356. O està a prop la fi del món [*Anònim*] D
357. Senyora Nin, si acàs (Copons) D
f. 187 358. Poeta desventurat [*Gualbes*] R
f. 189 359. Amic, jo et vull molt atent (Copons) R
360. Oh, contento dels humans (Fontanella) R
361. Oh, dures fletxes de mon fat, rompudes (Fontanella) S
f. 193 362. Andròmeda infeliç (ja he dit hermosa) (Gualbes) O

Hi ha uns quants poemes més dels quals no consta la pàgina on figuraven. Apareixen al final de la llista que els correspon per abecedari, però no van acompanyats del número de pàgina ni del nom de l'autor, i la lletra del vers és d'una altra mà. Són els següents:

363. Juntà en vós Naturalesa [*Garcia*] [D]
364. La voraç activitat [*Anònim*] [D]
365. La casadeta de l'any [*Anònim*] [C]
366. Les víctimes d'Amor dins mi tenia [*Garcia*] [S]
367. Puix, Soledat apacible [*Anònim*] [R]
368. No és menester que digau [Ditxes, glòries i alegries; *Garcia*] [D]
369. TanTa Temor, Teresa, TanTa pena [*Anònim*] [S]
370. Temps, que, sens temps, passares com a temps [*Garcia?*] [S]
371. Tirsis, així de l'un a l'altre Pol [*Garcia?*]²⁴ [S]
372. Un nu massís, entre humana [*Garcia*] [D]

24 Vegeu núm. 210.

Advertim que els núms. 2 a 5 conformen la *Tragicomèdia d'Amor, firmesa i porfia*, de Francesc Fontanella; els núms. 234 a 237 i 59 completen l'*Oració panegírica a Felip de Berga*, de Vicent Garcia; els núms. 240 a 246 integren l'*Oració panegírica a Vicent Santfeliu*, atribuïda a Garcia (però segurament d'Andreu Rey d'Artieda; vegeu Rossich 2019: 24-32), i els núms. 250, 293 i 311 són fragments de la *Comèdia de santa Bàrbara*, de Garcia, transmesos com a poemes independents.

CONCLUSIONS

El procediment habitual per fer un índex alfabètic de les parts d'un llibre era el següent. Es preparaven una sèrie de fulls encapçalats per cadascuna de les lletres de l'abecedari. Normalment, la *I* i la *J* i la *U* i la *V* estaven unificades. Es podia prescindir de lletres inhabituals (*K*, per exemple), o ajuntar en un sol full lletres poc freqüents (*F* i *G*). Per omplir-lo, en un costat hi havia tots els plecques que formarien el cançoner, encara per relligar, i a l'altre els fulls amb les lletres de l'abecedari. A mesura que s'anava repassant el cançoner, s'anotaven els primers versos de cada poesia al full encapçalat per la lletra corresponent.

Així, els poemes només estaven ordenats alfabèticament per la primera lletra, i el número del foli seguia un ordre creixent. En el nostre cas, és perceptible que els primers versos es van començar a copiar partint d'uns plecques que estaven ben ordenats numèricament, tot i que a partir d'un moment determinat els plecques es van desordenar, de manera que la successió de pàgines agrupa repetidament uns mateixos blocs que no apareixen al lloc que els correspondria (per exemple, els fulls 121 a 135, situats després del 167 i abans del 178). És notable que a l'índex es fes constar també la forma mètrica i el nom de l'autor.

M

9

+ Musas q̄ pretens de mi	Decimas	Cardelles	fol.	72
- Mula estira senora mia	Decimas	Bar	fol.	77
- Miradas nos Chatarinas	Decimas	Bar	fol.	88
- Molen geyras Candara	Canço	Bar	fol.	107
+ Marit impertinente q̄ preteneu	Sonet	Bar	fol.	110
+ Monyrich Cap de oriuell	Romans	Bar	fol.	119
- Mostros eixas cara de pasqua	Romans	Bar	fol.	137
- Monica La del miras	Decimas	Bar	fol.	163
+ Malaleta de convent gruta de Abal	Sonet	Bar	fol.	122
+ Mala pasqua vos do Deus monya lucida	Sonet	Bar	fol.	122
- Miras q̄ fa quel pota mas baix	Sonet	Bar	fol.	122
- Miras espinosa sou q̄ les castanyes	Sonet	Bar	fol.	123
+ Moltes quixas tinch de vos	Redondilla	Bar	fol.	
- Mon sr̄ illustissimo hermandado	Sonet	Bar	fol.	151
- Musas quit ha fet curada	Romans	Capons	fol.	182

N

- No sou testimoni fiut	Redondilla	Bar	fol.	102
- No gloses beliza Amada	quintilla	Bar	fol.	104
+ No sero gestiona curada	Decimas	Bar	fol.	88
+ No senora Madalena	Romans	Bar	fol.	109
- Nom fasas figuras faja	quintilla	Bar	fol.	115
- No te es amor q̄ mes vol	Redondilla	Bar	fol.	140
- No bech q̄ busis roques	Decima	mirambel	fol.	151
- Nina q̄ de cert costada	Decimas		fol.	157
- No entare mes en ta casa	Romans		fol.	157
- No lleny del aluco nativ	quintilla	Bar	fol.	128
- No volcu oir mas penas	Romans	Bar	fol.	120
+ No mes comparacions veig tot fora	Sonet	Bar	fol.	121
- Nom tir nim pakh ab tu vana quimera	Sonet	Bar	fol.	123
+ No tant lo cans Agudo apresuonau	Sonet	Bar	fol.	124

no q̄ menty lo que d'ajan

Aquest procediment permet detectar, entre altres coses, interpolacions. Sovint, el mateix compilador o un posseïdor posterior aprofitaven els espais en blanc per copiar-hi alguna peça esparsa. Aquesta peça introduïda més tard és fàcil que tingués una procedència diversa de les altres composicions del cançoner, o que no fos del mateix autor que les que la precedeixen o que la segueixen. Si, a més, la lletra del vers que l'identifica a l'índex és d'una altra mà, és clar que no la podem analitzar amb la mateixa perspectiva que les que l'acompanyen. D'aquesta manera, la reconstrucció del manuscrit pot ajudar a resoldre els dubtes (reforçant-los o descartant-los) sobre l'autenticitat d'algunes composicions. És el cas dels deu últims poemes consignats a VG (núms. 363 a 372), que apareixen tots a la cua de les seves llistes. Tots van ser publicats a l'edició princeps de Garcia (1703), però quatre són apòcrifs (núms. 364, 365, 367, 369), i dos d'atribució dubtosa (370 i 371). Podem sospitar que van ser incorporats al cançoner de manera tardana, i a partir de l'edició de 1703. Les referències als poemes 41, 113 i 362 també apareixen al final de la seva llista, amb la lletra de la segona mà, però fent constar el número de foli i l'autoria (a Fontanella, Garcia i Gualbes, respectivament). O són obliterats posteriorment o són, també, incorporacions tardanes. El poema 361 forma part de la sèrie *Fúnebres obsèques* [=exèquies] a una *eclipsada bella* (núm. 45); probablement és la repetició d'una peça copiada allà. Quant al 371, ha de ser una altra versió del poema 207; com que el vers inicial no coincidia, es devia tornar a copiar inadvertidament.

L'ordenació a partir del número de pàgina que hi ha a l'índex conservat ens descobreix que el manuscrit estava format per tres parts ben definides: un primer bloc d'obres atribuïdes a Fontanella (ff. 2-69), un segon bloc d'obres atribuïdes a Garcia (ff. 70-140) i un tercer bloc d'obres d'altres autors o anònimes (ff. 141-193), entre les quals, però, també n'hi ha algunes d'atribuïdes a Garcia («Senyora, no sé ab què forma», «La passió més violenta», «De vostra mà viu guarnit», «Mònica, la del mirar», «Al punt de les tres hores cavalcam», «Moltes queixes tinc de vós», «*Monseñor ilustrísimo ha mandado*», «Què has dat a entendre, badulac») i tres a Fontanella («Gran

emperador Saurènio», «Oh, contento dels humans», «Oh dures fletxes de mon fat rompudes»), que segurament van ser copiades més tard que les altres dels dos autors. En total, unificant les parts d'una mateixa obra, descartant les falses atribucions, però comptant les obres dubtoses, el cançoner transmetia 168 composicions de Garcia, 50 de Fontanella, 9 de Massanés, 10 de Càrcer, 9 de Terré, 5 de Copons i de Gualbes, 3 de Jofreu i de Minguella, 2 de Cervera, de Mirambell i de Montergull, i 1 de Cordelles, Domènech, Gamis, Ocari, Pardina, Peixó, Queralt, el Rector de Vallbona, Rey d'Artieda, Solà i Valls. Les obres anònimes sumaven 76 peces. Totes les poesies són en català, excepte la poesia 348, que és bilingüe.

Ni l'ordre dels poemes de Fontanella ni els de Garcia no coincideix amb el de cap altre manuscrit conservat. Pel que fa a les obres de Garcia, es nota una certa proximitat amb el manuscrit 116 de la Biblioteca Menéndez y Pelayo de Santander, un cançoner de la sèrie *Recreo i Jardí del Parnàs*, però no hi ha una ordenació que reveli una còpia sistemàtica. Això impedeix precisar més en l'ordre dels poemes quan figuren en una mateixa pàgina, de manera que sovint els hem hagut d'ordenar de manera intuïtiva. En el cas de Garcia, es percep la tendència a ajuntar formes mètriques iguals: amb alguna interrupció, a vegades justificada pel tema (núm. 78), veiem que del 53 al 67 i del 166 al 233 hi ha sonets; del 68 al 92 trobem dècimes, i del 251 al 259 són quartets.

Per a la majoria d'aquests textos, el recurs a la base de dades 'BD Poesia en cançoners' del web www.nise.cat permet conèixer altres manuscrits que transmeten una versió del poema que interressi. Pel que fa a les poesies perdudes i no conservades en cap altre testimoni, n'hi ha unes quantes que podrien ser importants, si l'atribució fos correcta. Una és «En quant, oh musa mia» (núm. 36), atribuïda a Francesc Fontanella. Es tracta segurament d'un poema llarg, ja que és identificat com a «ègloga». Un altre poema perdut, «Estant brivant una certa vesprada» (249), en octaves, és atribuït a Vicent Garcia. Tant en un cas com en l'altre, però, vist que aquestes composicions, tot i el gran nombre de manuscrits conservats dels dos autors, no ens han pervingut a través de cap altre testimoni, és prudent desconfiar de l'atribució.

La resta de composicions que només coneixem per l'índex de VG potser no eren especialment importants. Hi ha un petit nombre de poemes anònims dels quals no tenim cap més mostra que la que apareix aquí (284, 286, 300, 314, 316, 334, 341, 346, 349, 350, 354, 355 i 356) i n'hi ha set més de Càrcer, el compilador (322, 325, 327, 329, 332, 342 i 344), cinc de Copons (339, 340, 351, 357 i 359), tres de Minguella (324, 326 i 328), dos de Montergull (336 i 338) i un de Domènech (274), de Solà (337) i de Valls (353), que tampoc. Tant el títol com la situació de les composicions suggereixen que les poesies perdudes de Càrcer i Minguella constituïen una mena de debat epistolar. Sigui com sigui, el fet que només hi hagi trenta-tres poemes irrecuperables d'un total de 371 (no compto la segona versió del poema 210) acaba minimitzant, sens dubte, la pèrdua causada per la mutilació del cançoner.

BIBLIOGRAFIA CITADA

- CASAS HOMS, Josep M. (1976), *Dietari de Jeroni Pujades*, 4, Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana.
- GARCIA, Vicent (1703), *La Armonia del Parnás*, Barcelona, Rafel Figuerò. [Edició facsímil: Barcelona, Publicacions de la Universitat de València - Edicions Universitat de Barcelona, 2000].
- GEC (1979), *Gran Enciclopèdia Catalana*, 13, Barcelona, Enciclopèdia Catalana, S. A.
- MESTRES, Salvador (1859), *Poesias perdidas de Vallfogona: Poetas ignorados. Resumen de la disertacion literaria acerca del fragmento de un libro manuscrito titulado Curiositat Catalana*, leida en la sesion de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en 11 de Marzo de 1859, por el Académico de número Dr. D. ..., Barcelona, Imprenta de Celestino Verdaguer, 1867 [Separata de l'article, aparegut l'any següent, «Poesias perdidas de Vallfogona: Poetas ignorados: Fragmento de un libro manuscrito titulado Curiositat Catalana», *Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, 2 (1868), pp. 385-412].
- MIRALLES, Eulàlia (2014), «Un itinerario sentimental de Fontanella (o un desengaño amoroso en boca de Silvano)», *eHumanista/IVITRA*, 5, pp. 533-545.
- ROSSICH, Albert (1984), *Francesc Vicent Garcia: assaig d'edició crítica*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona [tesi doctoral].
- ROSSICH, Albert (2019), *Dos panegírics d'Andreu Rey d'Artieda (1604) i Vicent Garcia (1613) pronunciats a l'Estudi General de Lleida. Edició crítica*, Lleida, Universitat de Lleida.
- TORRES AMAT, Félix (1836), *Memorias para ayudar a formar un Diccionario crítico de escritores catalanes*, Barcelona, Imprenta de J. Verdaguer.
- VALSALOBRE, Pep (ed.) (2002), Agustí Eura, *Obra poètica i altres textos*, Barcelona, Fundació Pere Coromines.
- VALSALOBRE, Pep (2019), «Poemes d'atribució dubtosa», en Verònica Zaragoza i Pep Valsalobre (ed.), *Fontanella polièdric: poesia barroca i transmissió*, Barcelona-Girona, Institut d'Estudis Catalans - Universitat de Girona, pp. 49-73.